

FUNDACJA ZAKŁADY KÓRNICKIE

OGRODY KÓRNICKIE

DZIAŁ DENDROLOGII I POMOLOGII ZAKŁADU BADANIA DRZEW I LASU

KATALOG
DRZEW I KRZEWÓW
OWOCOWYCH

NR 13

JESIEŃ 1938 — WIOSNA 1939

K Ó R N I K
M C M X X X V I I I

DO SZANOWNYCH ODBIORCÓW I CZYTELNIKÓW!

Ogrody Kórnickie, jako Zakład badawczy, mają na celu, w myśl swej ustawy, prowadzenie doświadczeń naukowych nad drzewami i krzewami owocowymi, ozdobnymi i wszelkimi innymi, które zwłaszcza na otwartym powietrzu w Polsce rosnąć mogą. Badania te prowadzone są w kierunku aklimatyzowania, rozmnażania, uprawy, pielęgnowania, użytkowania itp. Poza tym mają one też zadania społeczne i gospodarcze, przede wszystkim przez rozpowszechnianie w Polsce rzadkich i wartościowych gatunków i odmian drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych i leśnych.

Dążąc do wypełniania tego ostatniego zadania, staramy się produkować w naszych szkółkach drzewka i krzewy pod każdym względem doskonale. Drzewka i krzewy owocowe rozmnażamy głównie w odmianach, należących do doborów polskich. Odmiany amatorskie, nowsze, mało w Polsce znane i wymagające badań i obserwacji pomologicznych, rozmnażamy w małych tylko ilościach. Ogrody Kórnickie posiadają gleby pod szkółkami bardzo ubogie, piaszczyste, suche. Toteż wiele rodzaj i gatunków drzew nie tworzy silnych okazów, ale zato zupełnie zdrowe i o doskonałym systemie korzeniowym.

Dążeniem też i staraniem naszym jest i będzie, aby Ogrody Kórnickie mogły zaspokoić potrzeby Szanownych odbiorców w zupełności. — Pragniemy też podkreślić, że zadaniem naszym jest, dostarczać drzewka i krzewy pod każdym względem doskonale, zdrowe, dokładnie oznaczone, a także możliwie po cenach niskich, szybko i starannie wysyłane.

Zima 1936/37 była dla drzewek w szkółkach katastrofalną. Zmarzły wszystkie młode i młodsze roczniki grusz na pigwach, śliw na Ałyczy, jabłoni na dzikiej podkładce. Ponieważ klęska mrozowa nie ominęła naszych szkółek, a oprócz tego mieliśmy w latach 1934 do 1937 suszę — przeto zapasy drzewek owocowych piennych mamy w tym roku w niewielkiej ilości.

Przesyłając ten nowy katalog, uprzejmie prosimy Szanownych Odbiorców o łaskawe poparcie naszych dążeń i usiłowań, przez nadsyłanie nam swych zapotrzebowań, jakie będziemy się starali wykonać jak najsumienniejsz, oraz przez polecenie naszych szkółek swym sąsiadom i znajomym.

Kórnik, w sierpniu 1938 roku.

Dyrekcja Ogrodów Kórnickich.

Najważniejsze warunki sprzedaży

1. Katalog i cennik niniejszy unieważnia wszystkie wcześniej wydane. Przez nadesłanie zamówienia, na podstawie niniejszego katalogu i cennika, uważamy poniższe warunki kupna i sprzedaży za przyjęte i obie strony obowiązujące. W razie sporu, rozstrzygają jedynie sądy w Śremie lub Poznaniu.

2. ADRES. Zamówienia, listy oraz wszelką korespondencję, prosimy adresować: DYREKCJA OGRODÓW KÓRNICKICH W KÓRNIKU KOŁO POZNANIA. Telegramy: OGRODY KÓRNICKIE KÓRNIK. Wpłaty prosimy skutecznie wyłącznie załączanymi czekami P. K. O. na konto nr 204 089 właściciel „FUNDACJA ZAKŁADY KÓRNICKIE“ OGRODY FUNDACJI W KÓRNIKU.

3. ZAMÓWIENIA. Zamówienia należy wypisać na dołączonym do katalogu formularzu. Nawet stałych odbiorców prosimy o podawanie każdorazowo dokładnych i wyraźnych adresów, oraz stacyj kolejowych lub pocztowych.

Ponieważ wysyłki skuteczniamy w ścisłym porządku według kolejności zamówień, — prosimy uprzejmie o możliwie wczesne zamówienia, — do wysyłki jesiennej najpóźniej do końca września, a wiosennej 1 marca. ZAMÓWIENI TERMINOWYCH NIE PRZYJMujemy. Nadesłane zamówienia potwierdzamy odwrotną pocztą.

4. WYSYŁKA. Wysyłkę rozpoczynamy w porze właściwej, to jest mniej więcej:

a) drzew i krzewów ozdobnych liściastych — od połowy października do nastania mrozów, wiosną zaś od rozmarnięcia do końca kwietnia;

b) drzew, krzewów szpilkowych i kwiatów trwałych (bylin) , na wiosnę od połowy kwietnia do połowy maja, a w lecie w drugiej połowie sierpnia i we wrześniu.

Prosimy też uprzejmie tych wszystkich, którzy nam nadesłali swe zamówienia. o laskawą cierpliwość. Każde bowiem zamówienie skoro zostanie przyjęte, — będzie we właściwym czasie wykonane. Otrzymywanie w okresie wysyłki licznych przypominań, — nie przyspiesza, lecz utrudnia wysyłkę.

5. REKLAMACJE. Wszystkie przesyłki kolejowe i pocztowe dokonywujemy jedynie na koszt i ryzyko zamawiającego. Z chwilą oddania przesyłki na kolej lub pocztę, kończy się z naszej strony wszelka odpowiedzialność za dalszy jej los.

Wszystkie kolejowe pakunki drzewek wysyłamy jako pospieszne. Za opóźnienie w dostawie, uszkodzenia w drodze i za kradzież częściową lub całkowitą, nie przyjmujemy na siebie żadnej odpowiedzialności. W razie braku towaru, jego uszkodzenia lub opóźnienia dostawy przez kolej, należy stwierdzać to protokołem kolejowym, gdyż tylko w takim razie odbiorca ma możliwość dochodzenia strat, wynikłych z winy kolei. W razie sprzedaży przez kolej przesyłki spowodu nieodebrania jej na czas, zamawiający wyrównywa całą należytość i ponosi wszelkie koszty z tego tytułu wynikłe. Nadeszłe rośliny należy przy rozpakowaniu dokładnie obejrzeć i stan ich stwierdzić. Uzasadnione reklamacje uwzględniamy do 10 dni po otrzymaniu przesyłki. Nie możemy bowiem brać jakiegokolwiek odpowiedzialności za takie czy inne wyniki przyjmowania się naszych roślin, sadzonych przez ich nabywcę. Wszelkie reklamacje za niedokładność i uszkodzenia w drodze wnosić należy natychmiast przy odbiorze do zarządu tej stacji, z której odbierana jest przesyłka.

6. OPAKOWANIE. Koszty opakowania pokrywa kupujący. Liczymy je podług własnych wydatków, a wynoszą one około 5—15% ceny drzew i krzewów. Opakowanie zostaje wykonane starannie, tak, że drzewka i krzewy mogą wytrzymać doskonale nawet dalekie przewozy. Każdy gatunek i odmiana drzewek są dokładnie etykietowane i osobno wiązane, aby z innymi nie mogły się mieszać.

Drzewka zabierane z Kórnika lub przesyłane w większych partiach w ładunkach wagonowych, mogą być dostarczane bez opakowania. Koniecznym jest jednak, aby były wabierane w ściśle oznaczonym dniu.

7. ZMIANA GATUNKÓW I ODMIAN. Wszystkie gatunki i odmiany, objęte niniejszym katalogiem, znajdują się w naszych szkółkach do sprzedaży z chwilą rozpoczęcia jesiennej wysyłki. Ponieważ jednak popyt na poszczególne gatunki i odmiany nie zawsze bywa jednakowy, przeto nie jesteśmy w stanie przewidzieć, na jak długo zapasy danych odmian wystarczyć mogą; zdarza się więc, zwłaszcza przy późniejszych zamówieniach, a szczególnie wiosennych, że niektóre gatunki i odmiany bywają wyczerpane. W takich razach będziemy je zastępowali w miarę możliwości przez inne podobne, bez poprzedniego porozumienia się, jeżeli przeciwko temu nie otrzymamy wyraźnego zastrzeżenia.

8. CENY I ZAPŁATA. Ceny podawane są za sam towar, w Ogrodach Kórnickich, bez opakowania i dostawy do stacji kolejowej Kórnik, odległej o 5 km. Przy zamówieniu należy wpłacić zadatek około 50% wartości zamawianych artykułów, resztę należności wyrównujemy przez pobranie kolejowe lub pocztowe. *Przy osobistym wyborze roślin w naszych szkółkach, lub przy okazach wyjątkowo silnych, nie obowiązują nas ceny wymienione w niniejszym cenniku. KREDYTU NIE UDZIELAMY.*

UWAGA!

Szkółki nasze są corocznie kwalifikowane przez Wielkopolską Izbę Rolniczą.

CENNIK DRZEW I KRZEWÓW OWOCOWYCH

NA SEZON JESIENNY 1938 I WIOSENNY 1939

Z powodu szkód mrozowych jakie wyrządziła ostatnia zima w szkółkach, zmuszeni jesteśmy do podniesienia ceny drzewek.

Drzewa i krzewy I wyboru	Ceny loco szkółki		
	za 1 szt. zł	za 25—50 szt. po zł	za 50—100 szt. po zł
JABŁONIE pienne, o pniu 160 do 170 cm	3,—	2,75	2,50
JABŁONIE karłowe, krzaczaste	3,—	2,75	2,50
GRUSZE pienne, o pniu 160 do 170 cm	3,—	2,75	2,50
CZEREŚNIE i WIŚNIE pienne, o pniu 160—170 cm	2,50	2,25	2,—
CZEREŚNIE i WIŚNIE karłowe, krzaczaste	2,50	2,25	2,—
ŚLIWY pienne, o pniu 160 — 170 cm	3,50	3,25	3,—
ŚLIWY karłowe, krzaczaste	3,—	2,75	2,50
BRZOSKWINIE krzaczaste	3,—	2,75	2,50
MORELE krzaczaste	3,—	2,75	2,50
ORZECHY włoskie pienne, o pniu 180 cm	3,—	2,75	—
ORZECHY włoskie krzaczaste i półpienne	2,75	2,50	—
PIGWY owocowe, krzaczaste	3,—	2,75	2,50
AGRESTY pienne szczepione	1,75	1,50	—
AGRESTY wielkoowocowe krzaczaste	1,00	0,75	—
AGREST amerykański krzaczasty, 2-letni	0,75	0,60	0,50
PORZECZKI pienne z koronami	0,75	0,50	—
PORZECZKI krzaczaste, silne, 3-letnie	0,50	0,40	0,30
WINOROŚLE krzewy 1 i 2-letnie	1,—	0,75	—
RAJSKIE JABŁKA pienne, półp. i krzacz.	3,—	2,75	—
DERENIE, siewki i 3-letnie szczepienia	1,50	1,25	—
MALINY, pędy pojedyncze, silne	0,20	0,15	0,10
TRUSKAWKI, rozsady pikowane za 100 sztuk 4 zł za 1 000 sztuk 35 zł.			
POZIOMKI, rozsady pikowane za 100 sztuk 6 zł za 1 000 sztuk 50 zł.			

Ceny powyższe dotyczą drzewek wyborowych pod każdym względem i rozumieją się na miejscu w naszych szkółkach w Kórniku, bez opakowania i dostawy do stacji kolejowej w Kórniku.

Drzewka II wyboru, słabsze lub mniej kształtne, jednak zdrowe i nadające się do zakładania sadów, sprzedajemy o 20% niżej ceny niniejszego cennika.

Drzewka wybierane przez kupującego osobiście liczymy o 10 do 20% drożej.

DRZEWA I KRZEWY OWOCOWE

Drzewka owocowe będą się tylko wówczas zdrowo i bujnie rozwijać, obfite i dorodne owoce wydawać, jeśli będziemy je należycie po posadzeniu pielęgnowali, a ziemię pod nimi nawozili i stałe uprawiali. Dokładność, częstotliwość, łatwość a przede wszystkim taniaść uprawy roli pod drzewami owocowymi, może być dokonywaną w naszych warunkach w Polsce jedynie końmi. To też kto sadi więcej drzew z myślą osiągnięcia z nich dochodów, ten musi się liczyć z koniecznością pracy konnej między drzewami. Praca ta może być dokonana łatwo, dokładnie, bez uszkodzeń drzew samych i ich plonów, jedynie wtedy, gdy pod koronami drzew konie przechodzić będą mogły swobodnie. Kierując się tym, produkujemy w naszych szkółkach drzewka o pniach od dawna w Polsce ustalonej, a jedynie racjonalnej wysokości, przeciętnej miary konia, tj. 1,60—1,70 m. Poza tymi produkujemy też dla sadów małych lub amatorskich drzewka karłowe, uszlachetniane wyłącznie jednak na podkładkach karłowych, właściwych dla każdego rodzaju drzew owocowych.

JABŁONIE

Jabłoń jest gatunkiem z drzew owocowych najbardziej do naszych warunków klimatycznych i siedliskowych przystosowanym. Według dotychczasowego badania, wydaje ona w Polsce, w porównaniu z krajami ościennymi, maximum plonów, a jeśli weźmiemy pod uwagę, że jest to owoc najwięcej na rynku poszukiwany i znajdujący zawsze chętnego nabywcę, to uznać musimy go za najwięcej dochodowy. Dlatego też w naszej produkcji owocarskiej stanowić powinna 50% sadzonych drzew w stosunku do wszystkich innych gatunków. Jabłoń wymaga miejsca w pełnym powietrzu z dobrym jego przewiewem. W miejscach zbyt zacisznych, a w szczególności w ogródkach miejskich, udaje się źle i cierpi bardziej od szkodników zwierzęcych. Wymaga gleby wilgotniejszej, choć niektóre odmiany udawać się mogą także w miejscach suchych. Źle rośnie na piaskach, żwirach i gruntach wapiennych, zbyt podmokłych i wilgotnych, oraz torfowych. Jabłonie uszlachetniamy dotychczas na drzewa wysokopienne bezpośrednio na dziczkach (*Malus sylvestris*), odmiany słabiej rosnące, lub bardziej na mrozy czułe, na odmianie przewodniej, tj. na takiej, która jest w zupełności na warunki klimatyczne odporna, a rośnie przy tym bujnie, zdrowo i prosto. Na przewodnie dla piennych używamy: pod odmiany jesienne i letnie Kronselskie, pod zimowe Montwiłłówkę.

Jabłonie wysokopienne sadić w odstępach co 10 m, karłowe co 5 m, dając im w sadach miejsca wilgotniejsze, a sadząc współrzędnie, mieszać ze śliwami lub wiśniami.

A. JABŁONIE PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

Poniżej wyszczególnione odmiany należą do zalecanych przez Komisję Pomologiczną do sadzenia w Polsce. Zapas jabłoni z tej grupy mamy w tym roku bardzo mały.

BOIKEN. Owoc średni, jasno-zielony, z rumieńcem od strony słonecznej. Odmiana handlowa. Dojrzewa w styczniu i trwa do kwietnia.

BOSKOOP. Odmiana bardzo handlowa o owocach dużych, jasno-zielonych, z rumieńcem i szarą korkową powłoką. Dojrzewa od grudnia do końca marca.

GRAFSZTYNEK. Owoc średni, słabo żebrowany, żółty z paskowanym rumieńcem od strony słonecznej. Znane z doskonałości smaku jabłko amatorskie, późno-jesienne.

KRONSELSKIE. Owoc duży, żółty z rumieńcem. Dojrzewa od października do grudnia. Jedno z najlepszych jabłek jesiennych. Drzewo rośnie silnie.

MALINOWE OBERLANDZKIE. Owoc duży, z czerwono-fioletowym rumieńcem i woskowym nalotem. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

OLIWKA ŻÓŁTA. Owoc średni, lub duży, żółty, smaczny. Dojrzewa w końcu lipca.

PEPINA PARKERA. Owoc średni, kulisty, rdzawo-żółty. Dojrzewa w lutym i trwa przez marzec. Odmiana dużej wartości handlowej.

PEPINA RIBSTONA. Owoc średni, jasno-zielony, czerwono-paskowany. Odmiana bardzo smaczna i doskonała handlowa. Dojrzewa w grudniu i trwa do marca.

RENETA BAUMANNA. Owoc średni, płaski, z czerwonymi szerokimi pasami. Dojrzewa od grudnia do końca marca. Cenna odmiana handlowa.

RENETA LANDSBERSKA. Owoc duży, jasno-zielony, z rumieńcem. Dobra odmiana handlowa. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

B. JABŁONIE PIENNE, ODMIANY AMATORSKIE, LUB NOWSZE DO OBSERWACJI POMOLOGICZNYCH

Odmiany, poniżej wyszczególnione, możemy jedynie w małych ilościach i posiadamy małe zapasy. Są one przeważnie szczepione podwójnie na przewodniej.

BEAUTY OF BATH. Odmiana angielska. Owoc średni, płaski, jasno-żółty z silnym rumieńcem, pokrytym żółtymi plamami. Dojrzewa w początku sierpnia. Doskonała wczesna odmiana, godna wypróbowania. Bardzo ceniona w Niemczech.

BISMARCK. Odmiana nowozelandzka. Owoc duży, lub bardzo duży, czerwono-paskowany. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca. Odmiana bardzo płodna.

JONATHAN. Owoc średni, okrągły, gładki, równomiernie czerwono-szkarłatny. Dojrzewa w grudniu i trwa do końca stycznia. Odmiana amerykańska, już w 1825 roku opisana i będąca tam jedną z najbardziej handlowych. Drzewo o wzroście słabym lub średnim. Wymaga przeszczepienia na przewodniej. Polecane przez nas drzewka są podwójnie szczepione.

OLIWKA BIAŁA. *Astracan blanche.* Owoc średni lub z drzew starych mały. W dojrzewaniu biały z czerwonym paskowaniem. Bardzo smaczny. Dojrzewa w początkach sierpnia.

SIGNE TILLISCH. Owoc duży, żebrowany, jasno-żółty, z rumieńcem paskowym. Dojrzewa w listopadzie i trwa do stycznia. Dobra odmiana handlowa.

JABŁONIE KARŁOWE

Jabłonie karłowe posiadamy z koronami jednorocznymi w postaci krzaczastej nieformowanej, z oczkowania na słodce (*Malus pumila galica*) i rajskiej (*Malus pumila paradisiaca*). Drzewka te są silne i należy je ugałęziona.

C. JABŁONIE KARŁOWE NA RAJSKIEJ TYPU E. M. IX.

Jabłonie na podkładce rajskiej, typu *E. M. IX*, odznaczają się słabym wzrostem. Mogą być używane do prowadzenia jako formowane na ścianach lub wolnej przestrzeni. Są też na niej szczeplone odmiany, odznaczające się silnym wzrostem i nadmiernym owocowaniem.

BALDWIN. Owoc duży, czerwony. Dojrzewa od listopada do marca. Odmiana amerykańska, dużej wartości, szczególnie dla ogródków amatorskich.

BOSKOOP. Owoc duży, jasno-zielony, z rumieńcem i szarą korkową powłoką. Odmiana handlowa. Dojrzewa od grudnia do końca marca.

DELICIOUS. Odmiana amerykańska. Owoc średni lub duży, wydłużony, zielono-żółty z rumieńcem. Dojrzewa w lutym—marcu.

COLDEN DELICIOUS. Mutacja pączkowa poprzedniej odmiany, o owocach całkowicie złoto-żółtych.

CROSSHERZOG FRIEDRICH VON BADEN. Odmiana niemiecka. Owoc duży lub bardzo duży, kalwilowaty, jasno-żółty z lekkim rumieńcem. Bardzo smaczny. Dojrzewa we wrześniu i trwa przez listopad.

JONATHAN. Owoc średni, okrągły, gładki, równomiernie czerwono-szkarłatny. Dojrzewa w grudniu i trwa do końca stycznia.

PEPINA LINNEUSZA. Owoc duży, żebrowany, stożkowaty, cytrynowo-żółty. Wyborna odmiana handlowa dla ciepłych okolic. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.

PEPINA LONDYŃSKA. Owoc średni, żebrowany, jasno-żółty z rumieńcem. Dojrzewa w styczniu i trwa do kwietnia. Doskonała odmiana, lecz wymaga ciepłego stanowiska, starannej pielęgnacji, przerywania owoców i opryskiwania.

PEPINA RIBSTONA. Owoc średni, jasno-zielony czerwono-paskowany, lekko ordzawiony. Odmiana bardzo smaczna, aromatyczna i handlowa. Dojrzewa w grudniu i trwa do końca lutego. Lubi dużo wilgoci w powietrzu.

RENETA KOKSA. Owoc średni lub mały, żółty, czerwono paskowany. Odmiana znana z wyborowego smaku. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.

RENETA LANDSBERSKA. Owoc duży, jasno-zielony z rumieńcem. Dobra odmiana handlowa. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

RENETA SZAMPAŃSKA. Owoc średni lub mały, płaskawy, lekko przy kielichu żebrowany, jasno-zielony ze słabym rumieńcem od strony słońca. Odmiana bardzo smaczna. Dojrzewa w styczniu i trwa do wiosny.

D. JABŁONIE KARŁOWE NA „SŁODCE“

Jabłonie uszlachetniane na słodce „ulepszonej“ odznaczają się nieco silniejszym wzrostem niż na „rajskiej“. Używane bywają przeważnie na drzewa krzaczaste nieformowane.

BEAUTY OF BATH. Odmiana angielska. Owoc średni, płaski, jasno-żółty z silnym rumieńcem, pokrytym żółtymi plamami. Dojrzewa w początku sierpnia. Doskonała wczesna odmiana, godna wypróbowania. Bardzo ceniona w Niemczech.

BOSKOOP. Odmiana handlowa o owocach dużych, jasno-zielonych, z rumieńcem paskowanym i szarą, korkową powłoką. Dojrzewa od grudnia do końca marca.

GELBER RICHARD. Stara odmiana niemiecka. Owoc duży, wydłużony stożkowaty, cytrynowo-żółty. Dojrzewa w październiku i trwa do stycznia. Jedna z najsmaczniejszych odmian.

GRAF SZTYNEK. Owoc średni, słabo żebrowany, żółty z rumieńcem od strony słonecznej. Znane z doskonałości smaku jabłko amatorskie późno-jesienne.

- JONATHAN. Owoc średni, okrągły, gładki, równomiernie czerwono-szkarłatny. Dojrzewa w grudniu i trwa do końca stycznia. Odmiana amerykańska, już w 1826 roku opisana i będąca tam jedną z najbardziej handlowych. Drzewo średnie lub słabego wzrostu.
- KRÓLOWA RENET. Owoc średni, złoto-żółty, czerwono-paskowany, nieco ordzawiony. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego. Wymaga dobrej gleby.
- KRONSELSKIE. Owoc duży, jasno-żółty, z rumieńcem. Dojrzewa od października do grudnia. Jedno z najlepszych jabłek jesiennych.
- OLIWKA ŻÓŁTA. Owoc średni lub duży, żółty, smaczny. Dojrzewa w końcu lipca.
- PEPINA LONDYŃSKA. Owoc średni, żebrowany, jasno-żółty z rumieńcem. Dojrzewa w styczniu i trwa do kwietnia. Doskonała odmiana, lecz wymaga ciepłego stanowiska, starannej pielęgnacji, przerywania owoców i opryskiwania.
- PEPINA RIBSTONA. Owoc średni, jasno-zielony, czerwono paskowany. Odmiana b. smaczna i doskonała handlowa. Dojrzewa w grudniu i trwa do marca.
- RENETA KOKSA. Owoc średni lub mały, żółty, czerwono paskowany. Odmiana wybornego smaku. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.
- RENETA LANDSBERSKA. Owoc duży, jasno-zielony z rumieńcem. Dobra odmiana handlowa. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

E. RAJSKIE JABŁKA

Rajskie jabłka, sadzone w sadach dla ich jadalnych owoców w przerobach, posiadają sporo odmian, różniących się między sobą wielkością, barwą, smakiem owoców, wreszcie budową pędów, liści i kwiatów, w zależności od pochodzenia genetycznego, pochodzą one bowiem od kilku botanicznych gatunków azjatyckich i amerykańskich. Owoce tych jabłek są bardzo chętnie nabywane przez cukierników. Stanowią one też niezmierną ozdobę ogrodów swoimi, przeważnie żywo zabarwionymi, licznymi owocami, a niemniej i kwiatami.

Wszystkie poniżej wyszczególnione odmiany, posiadamy jako drzewka pienne, pół-pienne i krzaczaste.

- DARMOUTH. Owoc szkarłatny, doskonałego smaku. Drzewo o słabym wzroście.
- FAIRY. Owoce okrągłe, około 4 cm średnicy pięknie żółte z rumieńcem. Dojrzewa od listopada do lutego.
- GROTZ LIEBLING. Owoce kuliste około 3 cm wielkości, żywo czerwone z białymi punkcikami. Dojrzewa w jesieni.
- HOHENHEIMER RIESLING. Owoc mniejszy od poprzedniej odmiany, jasno-żółty, z czerwonym rumieńcem. Dojrzewa we wrześniu i październiku.
- HYSLOP CRAB. Owoc około 4 cm średnicy, pięknie karminowy. Dojrzewa w październiku i listopadzie.
- PURPURROTTER KIRSCHENAPFEL. Owoce jajowate, około 4 cm średnicy, ciemnoczerwone. Dojrzewa w końcu września i październiku.
- ROTTER RIESLING. Owoc średniej wielkości, jasno-żółty z silnym rumieńcem. Dojrzewa w sierpniu.
- TRANSCEDENT. Owoc około 3 cm średnicy, jasno-żółty. Dojrzewa we wrześniu i trwa przez październik.

GRUSZE

Polska dla grusz jest krajem kresowym. Odmiany delikatniejsze, w szczególności zimowe, cierpią od mrozów, a także z powodu mniejszej sumy ciepła i słońca latem, niedostatecznie dojrzewają. Toteż grusze stanowić powinny w naszej produkcji owocarskiej zaledwie 10—15% wszystkich innych drzew owocowych.

Sadzić je należy tylko tam, gdzie się udają. W sadach amatorskich, na własne potrzeby, wybierać dla nich miejsca najbardziej ciepłe, osłonięte, o glebie przepuszczalnej i dostatecznie suchej, chociaż w niektórych okolicach udają się na glebach wilgotniejszych. Jeśli będą na osobnych kwaterach, mogą być sadzone gęściej niż jabłonie, od 8—10 m, a formy krzaczaste na podkładkach karlowych, co 4—6 m.

A. GRUSZE PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

- Poniżej wyszczególnione odmiany należą do zalecanych przez Komisję Pomologiczną:
- BERA HARDY'EGO.** Owoc miernie duży, owalny, rdzawo-szary. Miąższ biały, masłowaty, bardzo smaczny. Dojrzewa w październiku.
- BONKRETA WILLIAMSZA.** *Bon chrétien Williams.* Owoce duże lub średnie, jajowate, nieregularnie karbowane, o skórce cienkiej, jasno-żółtej, pokrytej ciemniejszymi punkcikami. Miąższ masłowaty, rozplywający się, bardzo aromatyczny. Dojrzewa we wrześniu. Owoce tej odmiany należy zbierać z drzew na parę dni przed ich dojrzewaniem, gdyż dojrzewając na drzewie, stają się mączystymi.
- FAWORYTKA.** Owoc duży, zielony, czerwono poplamiony, miąższ masłowaty, soczysty. Dojrzewa w końcu sierpnia. Jedna z najbardziej handlowych.
- KONGRESÓWKA.** Owoc duży lub bardzo duży, stożkowato wydłużony, żółty z rumieńcem. Miąższ rozplywający się, soczysty, aromatyczny. Drzewo słabo rosnące, płodne. Dojrzewa we wrześniu. Cenna odmiana handlowa.
- LIPCÓWKA KOLOROWA.** Owoc duży lub średni, czerwono zabarwiony, kształtu i ubarwienia Faworytki. Dojrzewa w lipcu. Drzewo słabo rosnące, lecz płodne.
- LUKASÓWKA.** Owoc duży, zielonawo-żółty, punkcikowany. Miąższ masłowaty, biały, rozplywający się, bardzo smaczny. Dojrzewa od stycznia do marca.
- PLEBANKA.** Owoc bardzo duży, wydłużony, zielony z czerwonymi plamkami, miąższ masłowaty. Dojrzewa od listopada do końca stycznia.
- SALISBURY.** Owoce duże lub średnie, wydłużone, nieco żebrowane, o skórce cienkiej pokrytej szorstką szarą warstwą. Miąższ masłowaty, nadzwyczaj soczysty i aromatyczny. Dojrzewa w październiku. Odmiana bardzo płodna i handlowa.
- SZARNEZA.** *Fondante de Charneu.* Owoce średnie, wydłużone, niewyraźnie żebrowane, o skórce jasno-żółtej z kropkowanym rumieńcem. Miąższ masłowaty, soczysty i aromatyczny. Dojrzewa w końcu października. Doskonała odmiana handlowa.

B. GRUSZE PIENNE, ODMIANY AMATORSKIE

- Poniżej wyszczególnione odmiany, jako amatorskie i nie należące do doborów w Polsce, rozmnażamy jedynie w małych ilościach i zapas ich posiadamy bardzo mały.
- AMANLIS.** Owoc średni lub duży, zielono-żółty, z silnym rumieńcem, nieco ordzawiony; miąższ masłowaty, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w końcu sierpnia.
- DOBRA SZARA.** Owoc średni lub mały, stożkowaty, zielony z rumieńcem, silnie okryty szarą powłoką korkową; miąższ soczysty, masłowaty, aromatyczny. Dojrzewa we wrześniu. Dobra odmiana do obsadzania dróg.

KRÓLEWNA. Owoce średnie, podługowate, z wyraźną bruzdą od kielicha do ogonka. Skórka żółta z rumieńcem. Dojrzewa w sierpniu. Doskonała odmiana na prze-roby cukiernicze, lecz mało płodna.

TIRRIOTKA. *Fondante Thirriot.* Owoce duże, stożkowate, o długim ogonku, rdzawo-szary, szorstki, z rumieńcem lub czerwonym marmurkowaniem. Dojrzewa listopad-grudzień.

CZEREŚNIE

Czereśnie należą do tych owoców, które wiosną pierwsze dojrzewają i jako takie stanowią towar bardzo pokupny. Dlatego też, o ile warunki tylko temu sprzyjają, uprawa czereśni może być zawsze bardzo dochodowa. Czereśnie wymagają klimatu suchego, gleby przepuszczalnej, jednak w miarę wilgotnej. Ze względu na wczesne dojrzewanie owoców, należy je sadzić w miejscach z wystawą południową lub wschodnią. Starsze drzewa cięcia nie znoszą jak również odmładzania, to też tylko ograniczamy się przy ich pielęgnacji do wycinania gałęzi połamanych lub suchych.

Wszystkie czereśnie szczepimy na wysokości korony, na podkładce ptasiej czereśni (*Prunus avium*), wobec czego pnie ich są odporniejsze na wpływy atmosferyczne, niż prowadzonych na własnym pniu.

A. CZEREŚNIE PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

Odmiany poniżej wyszczególnione, jako należące do doborów w Polsce, rozmnażamy w większych ilościach i posiadamy ich znaczniejsze zapasy. W roku bieżącym mamy wyłącznie drzewka młode z 1- do 2-letnimi koronami o pniach 160—170 cm.

DOENISSENA ŻÓŁTA. Owoce jasno- lub bursztynowo-żółte, twarde. Dojrzewa w drugiej połowie lipca.

DRAGANA ŻÓŁTA. Owoce jasno-żółte, mięsz miękki. Dojrzewa w końcu czerwca.

KASSINA. *Kassins frühe Herzkirsche.* Owoce duże, czarno-czerwone. Dojrzewa w końcu czerwca. Jedna z wcześniejszych odmian.

LYOŃSKA. *Bigarreau de Lyon* lub *Bigar. Jaboulay.* Odmiana francuska, otrzymana przez ogrodnika Jaboulay'a w 1822 roku w okolicach Lyonu. Owoce duże, sercowate, czerwone, mięsz twarde, jasno-czerwone, soczysty, słodki, aromatyczny. Dojrzewa w połowie czerwca. Jedna z najbardziej wartościowych odmian.

MARCHIJSKA. Owoce średni, ciemno-czerwone o mięszu jędnym. Dojrzewa najwcześniej ze wszystkich czereśni, w końcu maja lub w początkach czerwca.

MARMURKOWA. *Guine d'Annonay.* Owoce jasno-różowe, czerwono-marmurkowane, mięsz miękki. Dojrzewa w końcu czerwca.

NAPOLEONKA *Bigarreau Napoleon.* Owoce duże, sercowate, jasno-różowe. Mięsz jędny, bardzo smaczny. Dojrzewa w początku lipca.

OLBRZYMKĄ CZARNĄ PÓŹNĄ, *Grosse Schwarze Knorpelkirsche.* Owoce duże, prawie czarne o mięszu twardym. Dojrzewa w drugiej połowie lipca.

OLBRZYMKĄ HEDELFIŃSKĄ *Hedelfinger Riesenkirsche.* Znana i cenna odmiana handlowa pochodzenia niemieckiego. Owoce bardzo duże, tępo-sercowate, brązowo-czerwone lub prawie czarne, twarde. Dojrzewa w drugiej połowie lipca.

WCZESNA MAJOWA (KOBURSKA). Owoce czarno-czerwone, o mięszu miękkim. Dojrzewa w połowie czerwca.

WERDERSKA NAJLEPSZA *Beste Werdersche.* Owoce czarno-czerwone, o mięszu miękkim, soczystym. Dojrzewa w drugiej połowie czerwca.

WINKLERA BIAŁA. Owoce duże, białe lub jasno-żółte, z silnym rumieńcem, o mięszu miękkim, soczystym. Dojrzewa w drugiej połowie czerwca.

B. CZEREŚNIE PIENNE AMATORSKIE LUB DO PRÓB

Odmiany poniżej wyszczególnione, jako amatorskie lub nowsze i zbyt mało w Polsce znane, rozmnażamy tylko w małych ilościach. Niektóre z nich mogą mieć duże wartości handlowe i być może, że w przyszłości, po przeprowadzeniu dostatecznych obserwacji, wejdą w skład doborów.

BALTAWAŃSKA. *Bigarreau monstreux de Baltava*. Odmiana prawdopodobnie węgierska, opisana przez Thomasa w 1876 r. Owoc bardzo duży, owalny, żółty z silnym rumieńcem, miąższ jędrny. Dojrzewa w połowie lipca. Bardzo płodna.

CESARZ FRANCISZEK. *Emperor Francis*. Odmiana prawdopodobnie pochodzenia angielskiego. Owoc bardzo duży, jasno-żółty z rumieńcem, miąższ jędrny. Dojrzewa w końcu lipca. Bardzo płodna i zdrowo rosnąca. Godna prób w Polsce.

CHRZĄSTKA KOZERSKA. Owoc bardzo duży, twardy, ciemno-czerwony. Dojrzewa w połowie lipca. Odmiana ze szkółek Żbikowskich, uważana za dobrą handlową.

CZARNA DAIBERA. *Daiber Schwarze Knorpelkirsche*. Odmiana rosyjska, otrzymana przez niemieckiego szkółkarza Daibera w Odessie. Owoc duży, ciemny, o miąższu jędrnym. Dojrzewa w połowie lipca.

CZARNA WCZESNA KNAJTA. *Knight Early Black*. Stara odmiana angielska, otrzymana z nasion Książęcej. Owoc duży, czarny, jędrny. Dojrzewa w połowie czerwca.

GUBEŃSKA. *Gubener Schwarze Knorpelkirsche*. Odmiana niemiecka. Owoc duży, sercowaty, ciemno-czerwony, prawie czarny, jędrny. Dojrzewa w końcu czerwca.

MAJOWA PRAHSA. *Maiova Prahka*. Odmiana czeska. Owoc średni lub mały, sercowaty, czerwony, o miąższu miękkim. Dojrzewa o parę dni później jak Marchijska. Odmiana amatorska.

MOLITOROWSKA. *Vitovka molitorovka*. Odmiana czeska. Owoc średni, sercowaty, brązowo-czerwony miękki. Dojrzewa w końcu czerwca. Odnacza się dużą płodnością.

PIĘKNA Z MARIENHÖHE. *Schöne von Marienhöhe*. Odmiana saksońska. Owoc średni, sercowaty, ciemno-czerwony, lub prawie czarny, miąższ jędrny. Dojrzewa około połowy lipca. Odmiana bardzo płodna i silnie rosnąca.

PIĘKNA Z OHAJO. *Ohio Beauty*. Odmiana amerykańska, Owoc średni, żółty z silnym rumieńcem, o miąższu jędrnym. Dojrzewa w połowie czerwca. Bardzo płodna i wartościowa handlowo odmiana.

PIĘKNA Z ORLEANU. *Belle d'Orléans*. Odmiana francuska. Owoc średni, żółty, czerwono-marmurkowany; miąższ jędrny, soczysty, słodki. Dojrzewa w połowie czerwca.

PRESIDENT RIVIER. Nowa odmiana francuska, hodowli zakładu Nomblot-Bruneau. Owoc duże lub średnie, sercowate, ciemno-czerwone. Dojrzewa razem z Marchijską. Bardzo cenna odmiana.

RAMÓN OLIVA. Odmiana jakoby francuskiego pochodzenia. Owoc duży, czarno-brunatny; miąższ miękki, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w czerwcu.

RIVERSA. *Early Rivers*. Odmiana angielska. Owoc duży, sercowaty, ciemno-czerwony, o miąższu twardym, kolorowym, słodkim. Dojrzewa w końcu czerwca.

ROTTERTS BRAUNE RIESENKIRSCH. Owoc b. duży, ciemno-brunatny, o miąższu twardym. Dojrzewa w końcu czerwca.

SOUVENIR DE G. DUPAU. Odmiana nowa, hodowli Nomblot-Bruneau. Owoc duże, różowe, o miąższu twardym. Dojrzewa w początkach lipca.

WATERLOO. Odmiana angielska, otrzymana około 1812 r. przez Knighta. Owoc duży, prawie czarny, a miąższu jędrnym, soczystym. Dojrzewa w końcu czerwca lub początku lipca.

WINKLERA BIAŁA. Owoc duży, biały lub jasno-żółty, z silnym rumieńcem, o miąższu miękkim, soczystym. Dojrzewa w drugiej połowie czerwca.

- WINKLERA CZARNA. *Winklers Schwarze Knorpelkirsche*. Odmiana niemiecka, jakoby siewka z Gubeńskiej. Owoc średni, tępo sercowaty, lub okrągły, ciemno-czerwony, twardy. Dojrzewa w lipcu. Odmiana bardzo płodna.
- WOLSKA WCZESNA. Odmiana nieznanego pochodzenia i nazwy, mnożona pod nazwą „Wolskiej“ w szkółkach Żbikowskich. Owoc duży, ciemno-brunatny, miękki soczysty. Dojrzewa w połowie czerwca.
- WOOD. *Governor Wood*. Oryginalna odmiana amerykańska. Owoc duży, żółty z silnym rumieńcem, o miąższu miękkim. Dojrzewa w połowie czerwca.

C. CZEREŚNIE KARŁOWE

Czereśnie karłowe posiadamy w formie krzaczastej, nieformowanej, z dwu- i trzy-letnimi bardzo silnymi koronami. Uszlachetniane przez oczkowanie na antypece *Prunus Mahaleb*.

- CHRZĄSTKA KOZERSKA. Owoc bardzo duży, twardy, ciemno-czerwony. Dojrzewa w połowie lipca. Odmiana ze szkólek Żbikowskich, uważana za dobrą handlową.
- DRAGANA ŻÓŁTA. Owoc jasno-żółty, miąższ miękki. Dojrzewa koniec czerwca.
- DOENISENA ŻÓŁTA. Owoc średni, żółty, miąższ jędmny. Dojrzewa połowa lipca.
- LAMBERT. Owoc duży, ciemno-czerwony. Dojrzewa w połowie lipca. Odmiana amerykańska zasługująca na wypróbowanie w Polsce.
- WERDERSKA NAJLEPSZA. *Beste Werdersche*. Owoc czarno-czerwony, o miąższu miękkim. Dojrzewa w końcu czerwca. Drzewo rośnie bujnie.

WIŚNIE

Wiśnie należą w Polsce, tak jak jabłonie i śliwy węgierki, do owoców dobrze się udających, szczególnie na glebach dla nich odpowiednich, to jest piaszczystych i miernie wilgotnych. Na ujemne klimatyczne czynniki są one przeciętnie odporne. W siedliskach im sprzyjających, blisko rynku zbytu, mogą wiśnie stanowić poważną produkcję dochodową, gdyż jako owoce są bardzo przez konsumentów poszukiwane. Wiśnie szczepimy w koronie na podkładach czereśni i wiśni dzikiej, a karłowe na antypece (*Prunus Mahaleb*). Ponieważ wiśnie budują korony stosunkowo małej średnicy, można je sadzić co 5 do 6 m jedna od drugiej, jednak lepiej je sadzić współrzędnie z gruszami, lub w suchych glebach z jabłonią, dając dostateczną dla każdego drzewa odległość. Tak samo gęsto sadzimy karłowe krzaczaste.

A. WIŚNIE PIENNE

- GORYCZKA. *Königliche Amarelle*. Owoc średni, okrągły, nieco na osi pestki splaszczony, o skórce jasno-czerwonej, przejrzystej, o soku bezbarwnym, kwaśno-gorzka-kawym. Dojrzewa w końcu czerwca lub początku lipca. Odmiana nadająca się na przetwory. Drzewo tworzy korony okrągłe, o gałązkach cienkich, zwisających.
- GUBEŃSKA. *Gubens Ehre*. Owoc średni, czarno-brunatny, miąższ miękki, sok barwny. Dojrzewa w początkach lipca.
- HORTENSIA. Owoc bardzo duży, czerwony, miąższ miękki, sok bezbarwny. Dojrzewa w połowie lipca. Doskonała odmiana deserowa i na przeroby.
- OLIVET. Odmiana francuska, opisana i rozpowszechniona przez Amerykę północną. Owoc duży, okrągły, o niedługich ogonkach, o miąższu zaczerwienionym, delikatnym, soczystym. Dojrzewa w początkach lipca.

- OSTHAJMSKA. Owoc średni, czarno-czerwony, miękki, soczysty, sok barwny. Dojrze-
wa w połowie lipca. Doskonała odmiana handlowa.
- PIĘKNA Z CHATENAY. *Belle de Chatenay*. Odmiana francuska. Owoc duży, nieco
sercowaty, żywo-czerwony, o skórce cienkiej, przejrzystej, miąższu delikatnym,
bezbarnym, soczystym, słodkim lub kwaskowatym. Dojrzeza w końcu lipca. Sta-
ra odmiana, odznaczająca się mierną lecz stałą plodnością i doskonałymi owocami.
- WCZESNA Z PRIN. *Hâtive de Prin*. Odmiana francuska. Owoc duży, okrągły, czer-
wony, o skórce przejrzystej, miąższu miękkim, bezbarwnym. Dojrzeza w lipcu.

B. WIŚNIE KARŁOWE KRZACZASTE

Wiśnie karłowe krzaczaste są uszlachetniane na antypce (*Prunus Mahaleb*).

- GUBENSKA. *Gubens Ehre*. Owoc średni, ciemno-brunatny, skórka twarda, miąższ
miękki, sok barwny. Dojrzeza w początku lipca. Doskonała odmiana niemiecka.
- KLEPAROWSKA. Odmiana polska, powstała prawdopodobnie w okolicach Lwowa. Jest
ona od dawna rozpowszechnioną i znaną za granicą, a szczególnie we Francji,
gdzie ją wysoko cenią. Drzewo bardzo bujnego i zdrowego, stożkowatego wzro-
stu. Owoc duży lub średni, czarno-czerwony, miąższ miękki, soczysty, sok barwny.
Dojrzeza w drugiej połowie lipca.
- HORTENSJA. Owoc bardzo duży, czerwony, miąższ miękki, przejrzysty, sok bezbarwny
Dojrzeza w połowie lipca. Doskonała odmiana deserowa i na kompoty.
- KSIAŻĘCA. *May Duke*. Owoc duży, ciemno-czerwony, miąższ miękki, bezbarwny,
słodki. Dojrzeza nieregularnie i nierównocześnie, w końcu czerwca.
- PIĘKNA Z CHATENAY. *Belle de Chatenay*. Odmiana francuska. Owoc duży, nieco
sercowaty, żywo-czerwony, o skórce cienkiej, przejrzystej, miąższu delikatnym,
bezbarnym, soczystym, słodkim lub kwaskowatym. Dojrzeza w końcu lipca.
Stara odmiana, odznaczająca się stałą plodnością i doskonałymi owocami.
- SZKLANKA. *Montmorency*. Owoc duży, jasno-czerwony, miąższ miękki, sok bezbarwny.
Dojrzeza w początkach lipca.

ŚLIWY

A. ŚLIWY PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

- Śliwy picune posiadamy z oczkowania bezpośrednio na szyjce korzeniowej aliczy.
Odmiany słabo rosnące szczepimy podwójnie na silnie rosnącej i wytrzymałej na mro-
zy, amerykańskiej śliwy Field. Zapas bardzo mały.
- BRZOSKWINIOWA. Owoc duży lub bardzo duży, tępo-owalny, różowy z odcieniem
fioletowym, miąższ żółtawy, od pestki odstający. Dojrzeza w drugiej połowie
lipca. Doskonała odmiana handlowa. Odmiana ta jest w Polsce rozpowszechnioną
pod nieuzasadnioną niczym nazwą Jeruzolimki.
- RENKLÓDA ALTHANA. Owoc średni lub duży, brunatno-czerwony, doskonałego sma-
ku. Dojrzeza w początku września. Odmiana deserowa.
- RENKLÓDA Z OULLINS. *Ulena*. Owoc duży, jasno-żółty. Dojrzeza w połowie sierpnia
Drzewo rośnie silnie i jest płodne.

B. ŚLIWY PIENNE, ODMIANY AMATORSKIE LUB DO PRÓB

Odmiany objęte poniższym wykazem, mnożymy w niewielkich ilościach i dlatego
zapas ich bywa mały. Są one uszlachetnione przez oczkowanie na śliwce St. Julien i po-
dwojnie przeszczepiane na przewodniej.

- AMERICA. Odmiana pochodna z krzyżowania *Prunus munsoniana* x *triflora*, o owo-
cach okrągłych, dużych, czerwonych. Dojrzeza wcześniej, przy końcu lipca. Wy-
hodowana przez słynnego L. Burbanka. Amatorska bez znaczenia handlowego.

- BURBANK.** Pochodna z *Prunus salicina*, o liściach wąskich, długich, podobnych do brzoskwińowych. Owoce duże, czerwone, o żółtym miąższu. Dojrzewa w połowie sierpnia. Tak samo jak America, wyłącznie amatorska.
- CLIMAX.** Pochodna z krzyżowania *Prunus salicina* x *Simonii*. Podobna do odmiany Burbank, lecz o nieco mniejszych owocach. Dojrzewa w połowie sierpnia.
- CZAR.** Owoce średni lub duży, owalny, fioletowy lub ciemno-niebieski, z nalotem. Dojrzewa w pierwszej połowie sierpnia. Wartościowa odmiana.
- RIVERSA WCZESNA.** Owoce średni, czarno-niebieski. Dojrzewa w lipcu.

C. ŚLIWY KARŁOWE KRZACZASTE

Śliwy karłowe, poniżej wyszczególnione, są oczkowane na podkładach Alyczy. Zapas stosunkowo mały. Wszystkie odmiany są okulantami 1- i 2-letnimi, silnie rozrośniętymi.

- BONNE DE BRY.** Owoce średni lub mały, fioletowy. Miąższ zielonawo żółty, dobrze odstający od małej pestki. Dojrzewa w drugiej połowie lipca. Doskonała i bardzo ceniona wczesna odmiana. O parę dni wcześniejsza i znacznie smaczniejsza niż Early Rivers.
- BRZOSKWIŃOWA.** Owoce duży lub bardzo duży, tępo-owalny, różowy z odcieniem fioletowym, miąższ żółtawy, soczysty, od pestki odstający. Dojrzewa w drugiej połowie lipca. Doskonała odmiana handlowa, należąca do doborów w Polsce.
- CZAR.** Owoce średni lub duży, owalny, fioletowy lub ciemno-niebieski, z nalotem. Dojrzewa w pierwszej połowie sierpnia. Wartościowa odmiana.
- RENKLODA ALTHANA.** Owoce średni, brązowo-czerwony, doskonałego smaku. Dojrzewa w początku września.
- RENKLODA Z OULLINS.** *Ulena.* Owoce duży, jasno-żółty, lub zielony; miąższ miękki, od pestki przeważnie odstający, soczysty, słodki, aromatyczny. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia.
- RUTH GERSTETTER.** Owoce duży, okrągły, o skórcie ciemnej, miąższu zwartym, jędrnym, od pestki odstającym. Dojrzewa w końcu czerwca. Ma to być najwcześniejsza odmiana. Została wyhodowana przez Adolfa Gerstettera w Besighaim w Württembergii i przez tego puszczona do handlu w jesieni 1931 roku.
- WĘGIERKA WIELKA.** *Grosse Zuckerzwetsche.* Owoce duży, czarno-niebieski. Dojrzewa w końcu sierpnia lub w początku września.

MORELE

Morele jako owoc doskonały do spożycia na surowo, a również w przerobach w postaci kompotów i marmelady, posiadają na rynkach polskich duży popyt i osiągają wysokie ceny. W naszych warunkach klimatycznych mogą one być sadzone pod wschodnimi lub zachodnimi ścianami budynków, murów, parkanów itp., ale mogą też być sadzone i na wolnym powietrzu, ale jedynie w tych okolicach Polski, gdzie warunki klimatyczne są łagodne, lub też w ogrodach, które posiadają, doskonale dla tego drzewa warunki mikroklimatyczne, zarówno naturalne jak i sztuczne, w postaci zwartych osłon z drzew lub budynków. Sadzić należy pod ścianami w odstępach co 4 metry, a na wolnym powietrzu, co 5 metrów drzewo od drzewa. Na zimę należy drzewka zabezpieczać przed mrozami przez okrywanie słomą, trzcina lub gałęziami świerkowymi, przynajmniej w młodym wieku.

Polecane przez nas morele są uszlachetniane przez oczkowanie na śliwie kaukaskiej „Alyczy“. Są one w postaci silnych dwuletnich drzewek krzaczastych, jakie mogą być dowolnie po posadzeniu formowane.

BRZOSKWINIOWA. *Pêche de Nancy*. Owoc duży lub bardzo duży, okrągło-wydłużony; miąższ pomarańczowy, soczysty, od pestki miernie odstający. Dojrzewa w początku sierpnia.

DE JOUDY. Odmiana francuska. Owoc duży, owalny, wybitnie zabarwiony od strony słońca. Dojrzewa w połowie sierpnia.

DOMAZAN. Odmiana francuska. W polskich katalogach podawana pod błędną nazwą „Domazońska“. Owoc średni, stożkowaty, ostro przy szyjce zakończony; miąższ soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w połowie lipca.

ESPERENA WCZESNA. *Precoce d'Espéren*. Owoc duży złoto-żółty, o miąższu bardzo soczystym. Dojrzewa w połowie lipca.

HOLUBA CUKROWA. *Holubova*. Doskonała odmiana czeska. Owoc duży, okrągły, ciemno-żółty, z silnym rumieńcem od strony słońca, bardzo ładny. Miąższ pomarańczowy, soczysty, słodki, aromatyczny. Drzewo rośnie silnie i jest bardzo płodne. Wymaga ciepłych stanowisk.

KRÓLEWSKA. *Royal*. Owoc duży okrągły, żółty z rumieńcem, soczysty. Dojrzewa w połowie sierpnia.

MOORPARK. Bardzo stara i doskonała odmiana angielska. Owoc duży, okrągły, o miąższu zwartym lecz soczystym, od pestki odstającym. Dojrzewa w drugiej połowie lipca. Odmiana płodna, silnie rosnąca i wytrzymała.

ŚWIĘTEGO AMBROŻEGO. *Saint-Ambroise*. Owoc średniej wielkości, silnie zabarwiony czerwono. Dojrzewa w połowie sierpnia.

WĘGIERSKA. *Ungarische Beste*. Owoc średniej wielkości, o skórce prawie gładkiej, o miąższu doskonałym, soczystym. Dojrzewa w początkach sierpnia.

ZALESZCZYCKA. Odmiana prawdopodobnie węgierska, od kilkudziesięciu lat w Zaleszczykach pod przybraną nazwą rozpowszechniona. Owoc średni, wydłużony, lub owalny, nieco spłaszczony, o skórce żółtej, silnie zabarwionej czerwono lub brunatnymi punktami, miąższ zwarty, soczysty, od pestki miernie odstający. Dojrzewa w końcu lipca lub początku sierpnia.

BRZOSKWINIE I NEKTARYNY

Brzoskwinie w naszych warunkach klimatycznych, mogą być hodowane jedynie pod ścianami, lub też w miejscach bardzo ciepłych i zacisznych także na wolnym powietrzu. W obu wypadkach koniecznym jest staranne okrywanie ich na zimę. Pod ścianami prowadzimy w formie palmet, przez przywiązywanie gałązek do drutów lub listewek, bądź też jako nieformowane wachlarze. Na wolnym powietrzu, jako krzaczaste karłowe. Pod ścianami sadzimy je co 4 m, na wolnym powietrzu co 5 m.

Brzoskwinie uszlachetniamy przez oczkowanie na śliwie kaukaskiej „Alyczy“. Posiadamy tylko drzewka krzaczaste, jednoroczne, bardzo silne, które mogą być dowolnie po posadzeniu formowane.

ALEKSANDER. Owoc średni, pięknie zabarwiony, o miąższu białym, soczystym, od pestki odstającym. Dojrzewa w początku lipca.

AMSDEN. Owoc miernie duży, zabarwiony, o miąższu zielonkawym, soczystym, słodkim, od pestki odstającym. Dojrzewa w końcu lipca.

EARLY BEATRYCE. Odmiana angielska. Owoc średni lub duży, o skórce ładnie zabarwionej, miąższ jasno-żółty, soczysty, aromatyczny, słabo od pestki odstający. Dojrzewa w początku sierpnia. Odmiana bardzo płodna.

- JOHN RIVERS. Nektaryna pochodzenia angielskiego, o owocach bardzo dużych, pięknie czerwono zabarwionych. Dojrzewa bardzo wczesnie, tj. w końcu lipca. Odmiana ta okazała się w Ogr. Kór. najlepszą z nektaryn.
- MAGDALENKA CZERWONA. *Madelaine rouge*. Stara odmiana francuska. Owoc bardzo duży, okrągły, z przedziałkiem po jednej stronie, żółto-biały; w całości silnie czerwono zabarwiony. Miąższ zielonawo-biały, soczysty, aromatyczny, doskonały w smaku. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia. Jedna z najlepszych odmian handlowych.
- MAYFLOWER. Owoc średni lub duży, pięknie zabarwiony, bardzo soczysty, słodki, aromatyczny. Dojrzewa w początkach lipca. Najwcześniejsza z brzoskwiń.
- MINIONKA WCZESNA. *Grosse Mignonne hâtive*. Owoc duży, ładnie zabarwiony czerwono, o miąższu białym z zabarwieniem przy pestce, od której nie odstaje. Dojrzewa w połowie sierpnia.

AGRESTY

A. AGREST WIELKOOWOCOWY, PIENNY

Wszystkie odmiany agrestów wielkoowocowych są bardzo silnie niszczone przez mącznicę agrestową (*Sphaerotheca mors-uae*). Chcąc mieć z nich ładne owoce należy corocznie najmniej trzy razy opryskiwać cieczą bordoską. 3—4% w zimie lub wczesną wiosną, po zawiązaniu, a następnie po zbiorze owoców, pół procentową. Ważnym też jest stanowisko w pełnym słońcu i ciepłej glebie.

- FRÜHESTE VON NEUWIED. Owoce duże lub średnie, owalne, jasno-zielone, gładkie, z czerwonym marmurkowaniem, rzadko szczytnowato owłosione.
- PROFIT. Odmiana angielska. Owoc średniej wielkości, zielony, gładki.
- WHINHAMS INDUSTRY. *Rote Triumphbeere*. Odmiana angielska. Owoc o średniej wielkości, czerwony, rzadko owłosiony.
- WHITESMITH. Stara odmiana angielska. Owoc duży, owalny, jasno-zielony, gładki.
- GREEN WILLOW. *Grüne Flaschenbeere*. Odmiana angielska. Owoc bardzo duże, gruszkowato wydłużone, zielone, gładkie. Jedna z najbardziej cennych odmian.

B. AGRESTY WIELKOOWOCOWE KRZACZASTE

Odkłady 2-letnie przesadzone wiosną 1938.

- FRÜHESTE VON NEUWIED. Owoce duże, owalne, jasno-zielone z czerwonym marmurkowaniem, rzadko, szczytnowato owłosione.
- GREEN WALNUT. Owoce średnie, o skórce cienkiej, ciemno-zielonej, w dojrzewaniu czerwono poplamionej, prawie zupełnie gładkiej.
- GREEN WILLOW. Owoce duże lub bardzo duże, gruszkowato wydłużone, o skórce cienkiej, ciemno-zielonej, w dojrzewaniu czerwono poplamionej, prawie zupełnie gładkiej.
- KEEPSAKE. Owoce duże, eliptyczne, o skórce bardzo cienkiej, jasno-zielonej lub nieco żółtawej, z czerwonymi plamkami, rzadkimi, krótkimi włoskami.
- MAY DUKE. Owoce średnie lub duże, o skórce cienkiej, ciemno-czerwonej, gładkiej.
- PROFIT. Owoce bardzo duże, owalne, o skórce cienkiej, jasno-zielonej, gładkiej. Dojrzewa późno.
- ROCKWOOD. *Bumper*. Owoce duże, o skórce zielonej lub żółtawej, pokrytej szczytnowatymi włoskami.

RUNDE GELBE. Owoce średniej wielkości, o skórce zielono-żółtej, ciemno-czerwono poplamionej, gładkiej.

WHITESMITH. Owoce średniej wielkości, o skórce cienkiej, jasno zielonej, delikatnie omszonej.

C. AGREST DROBNOOWOCOWY KRZACZASTY

AMERYKAŃSKI. Mountain Goosberry. Odmiana o owocach drobnych, bardzo obfitych, gładkich, jasno zielonych a w dojrzeniu ciemno czerwonych. Skórka bardzo cienka. Najlepsza odmiana do przerobów na kompoty i wina. Nie bywa atakowana w najmniejszym nawet stopniu przez mącznicę agrestową.

PORZECZKI

Z krzewów owocowych jagodowych, najpierwsze miejsce w naszych sadach powinny zająć porzeczki, szczególnie w okolicach podgórskich, na Pojezierzu i Polesiu, gdzie częste opady atmosferyczne oraz znaczna wilgotność gleby stwarzają korzystne warunki dla tego krzewu, który prawie zaraz po posadzeniu stale i obficie owocuje. Porzeczki mają małe wymagania życiowe, prawie w każdej glebie rosną i owocują. Jednak wolą gleby wilgotne i półcień, chociaż w pełnym słońcu owoce ich są zawsze słodsze. W uprawie wymagają czystego utrzymania gleby i co 3 lub 4 lata dobrego nawożenia obornikiem. W plantacjach jednolitych sadzić w zależności od gleby w odstępach 2×2 m w obu kierunkach lub 3×3 m.

A. PORZECZKI PIENNE, SZCZEPIONE W KORONIE

Porzeczki pienne są szczepione tak jak i agresty, na porzeczce złotej *Ribes aureum*, na wysokości 120—130 cm.

BIAŁA DEUGOGRONKOWA. *Weisse Langtraubige*. Krzew o wroście średnio bujnym, cienkich, rzadkich pędach, sztywno wzniesionych. Jagody średnie, o skórce białej, przejrzystej, zebrane w długie, do 20 cm grona. Bardzo płodna, lecz szybko traci liście, często już w połowie lata.

HOLENDERSKA CZERWONA. Jagody duże zebrane w luźne, długie grona, ukryte wśród liści, o skórce czerwonej, przejrzystej, soku barwnym, wybitnie kwaśnym. Odmiana ta należy do najlepszych z czerwonych.

WIŚNIOWA CZERWONA. Jagody bardzo duże, o skórce przejrzystej, czerwonej, zebrane w krótkie, zwarte grona, na końcach pędów. Na przeroby konfiturowe.

B. PORZECZKI KRZACZASTE CZERWONE

DIPLOMA. Jagody duże, żywo czerwone, zebrane w długie grona. Krzewy o wroście miernym, nieco rozkładające się, jak Wiśniowa czerwona. Nowsza odmiana amerykańska.

ERSTLING VON VIERLADEN. Jagody duże, nieco gruszkowate, zebrane w długie, zwarte grona. Krzewy o wroście bardzo silnym. Pokrewna Holend. czerw.

FAYS NEW PROLIFIC. Jagody duże, przejrzyste, zebrane w krótkie, zwarte grona. Krzewy o wroście miernym.

HEROS. Jagody bardzo duże. Krzewy o silnym wroście. Nowa odmiana otrzymana przez Rosenthala w Rötha koło Lipska.

- HOLENDESKA CZERWONA.** Jagody duże, ciemno czerwone, zebrane w długie, luźne grona. Krzewy o wybitnie silnym i zdrowym wroście, o liściach do późnej jesieni zielonych. Jedna z najlepszych odmian handlowych.
- HOUGHTON CASTLE, Victoria.** Jagody średnie, zebrane w miernie długie grona, ciemno czerwone. Krzewy o wroście silnym i zdrowym.
- LOPPERSUMER.** Jagody duże, żywo czerwone, przejrzyste, zebrane w grona długie. Krzewy o wroście bardzo silnym i zdrowym. Nowsza odmiana, pokrewna Holenderskiej czerwonej.
- RHEINLAND.** Jagody duże, ciemno czerwone, zebrane w długie zwarte grona. Krzewy o silnym i zdrowym wroście. Nowsza, cenna odmiana niemiecka.
- SCOTCH.** Jagody duże, żywo czerwone, zebrane w grona średnie lecz zwarte. Krzewy o wroście wyniosłym, zwartym i silnym. Liście zachowuje do późnej jesieni.
- WILDER.** Jagody duże, zebrane w średniej długości grona. Krzewy o wroście zwartym i zdrowym.
- WIŚNIOWA CZERWONA.** Jagody bardzo duże, zebrane w zwarte, średniej długości grona. Krzewy o wroście miernym, nieregularnym, o pędach rozkładających się. Mimo wad wzrostowych, posiada ona duże wartości handlowe dla swych dużych jagód.

C. PORZECZKI KRZACZASTE BIAŁE, ŻÓLTE I RÓZOWE

- BIAŁA DŁUGOGRONKOWA.** *Weisse Langtraubige.* Jagody średnie, o skórce białej, przejrzystej, zebrane w bardzo długie grona. Krzew o wroście średnim, bardzo płodny, lecz łatwo bywa niszczone przez grzyby. Wymaga opryskiwania.
- BIAŁA PRZEJRZYSTA.** *Blanche transparent.* Jagody średniej wielkości, o skórce żółtej, przejrzystej, zebrane w krótkie grona. Krzewy o wroście miernym.
- BIAŁA Z JÜTERBORGU.** *Weisse aus Jüterborg.* Nowa niemiecka odmiana, prawdopodobnie sport z Holend. czerw., o doskonałych wartościach wzrostowych i plności, lecz o owocach białych.
- HOLENDESKA BIAŁA.** Jagody duże, o skórce jasno-żółtej, przejrzystej, zebrane w krótkie, zwarte grona. Krzew o wroście silnym dość sztywnym. Cenna odmiana handlowa.
- HOLENDESKA RÓZOWA.** Jagody średniej wielkości jasno-różowe, zebrane w luźne grona. Krzewy o wroście miernym.
- WERSALSKA BIAŁA.** Jagody duże, białe lub jasno żółte, zebrane w krótkie, lecz zwarte grona. Krzewy o silnym wroście.

D. PORZECZKI KRZACZASTE CZARNE

- BANG UP.** Jagody duże, zebrane w długie, zwarte grona. Krzewy o wroście silnym i zdrowym.
- BOSKOOP GIANT.** Jagody bardzo duże, zebrane w krótkie, 8—10 jagodowe grona, o skórce czarnej, miąższu zielonkawym. Wzrost krzewów bardzo silny i zdrowy. Nowsza odmiana holenderska, uważana za najlepszą z czarnych.
- DANIELS SEPTEMBER.** Jagody średniej wielkości, zebrane w krótkie, zwarte gronka. Krzew o zwartym, silnym i zdrowym wroście. Dojrzewa w sierpniu i trwa do września.
- GOLIATH.** Jagody średnie lub duże, zebrane w zwarte grona, o soku ciemno czerwonym, nadzwyczaj słodkie. Krzewy o wroście raczej miernym. Doskonała odmiana deserowa do jedzenia na surowo.
- LAXTONS MITE FREE.** Jagody średnie, zebrane w długie, luźne grona. Krzewy o wroście miernym, lecz zdrowym. Nowsza odmiana angielska o porze dojrzewania późniejszej niż innych odmian.
- NEAPOLITAŃSKA.** Jagody duże, o soku ciemno-czerwonym. Krzewy o wroście silnym. Stara odmiana lecz bardzo cenna do wyrobu win i soków.

WINOROŚLE

Winorośl, będąca krzewem klimatu znacznie cieplejszego niż Polska posiada, może się udawać na otwartym powietrzu w okolicach wyjątkowo ciepłych, słonecznych i z małymi opadami, lub pod południowymi ścianami budynków i to jedynie w odmianach najwcześniejszej dojrzewających. Takie też tylko odmiany mnożymy i rozpowszechniamy. Polecane poniżej odmiany są mnożone przez sadzonki. Są to dwuletnie krzewy, przesadzane. Zapas ich posiadamy mały.

CHRUPKA CZARNA. *Chasselas noire.* Jagody średnie, ciemno fioletowe, zebrane w małe, zwarte grona. Krzew o wroście słabym, bardzo płodny. Odmiana średniowczesna, wyłącznie pod ściany południowe.

CHRUPKA RÓŻOWA. *Chasselas rouge.* Jagody okrągłe lub owalne, jasno-czerwone lub ciemno różowe, z nalotem, zebrane w grona duże, wydłużone, zwarte. Dojrzewa przy końcu września.

CHRUPKA VIBERTA. *Chasselas Vibert.* Jagody duże, jasno zielone, o skórce delikatnej, wybornego smaku. Grona średnie, zwarte. Dojrzewa wcześniej. Jedna z najlepszych odmian do uprawy na otwartym powietrzu i pod ścianami wschodnimi.

CHRUPKA ŻŁOTA. *Chasselas doré.* Jagody średnie lub duże, złoto-żółte, o skórce delikatnej i doskonałego smaku. Grona luźne. Dojrzewa w połowie września.

GIERNEOLAT. Jagody duże, okrągłe, zielonkawo-białe, zebrane w duże, zwarte grona. Krzew o wroście silnym, płodny. Odmiana wczesna do uprawy pod ścianami południowymi i wschodnimi.

JADWIGA. Jagody średnie, owalne, jasno żółte, zebrane w niewielkie pełne grona. Krzew o wroście miernym, bardzo płodny. Odmiana polska, bardzo wczesna, wyhodowana przez Urbańskiego w 1907. Pod ściany i w ciepłych miejscach na wolnym powietrzu.

LIPSKIE WCZEŚNE. *Frühe Leipziger.* Jagody miernie duże, owalne, zielonkawo-żółte, soczyste, słodkie. Grona średnie lub duże, zwarte. Dojrzewa w połowie września.

MALINGRE'A WCZESNE. *Précoce Malingre.* Jagody owalne, zielono-żółte, delikatne, wybornego smaku. Grona średniej wielkości, luźne. Dojrzewa wcześniej. Doskonała odmiana deserowa.

MERAŃSKIE WCZESNE. *Meraner Frühe.* Jagody średnie, ciemno-niebieskie, okrągłe, słodkie, zebrane w długie dość zwarte grona. Krzew rośnie silnie i zdrowo. Odmiana wczesna do sadzenia pod ścianami.

MUSZKATOWE CZERWONE. *Muscat Rouge.* Jagody średnie lub duże ciemno czerwone, zebrane w długie grona. Krzew o wroście silnym. Odmiana średnio-późna, wymaga miejsc bardzo ciepłych, pod południowymi ścianami lub w szklarni.

PALESTYNA V. Jagody duże, owalne, ciemno-niebieskie, o skórce cienkiej, bardzo smaczne, zebrane w duże grona. Krzew o silnym wroście, płodny. Odmiana bardzo wczesna, pod ściany wschodnie.

PORTUGALSKIE NIEBIESKIE. Jagody średnie, ciemno niebieskie, zebrane w luźne grona. Krzew o silnym, zdrowym wroście, płodny. Odmiana bardzo wczesna, do sadzenia pod ścianami południowymi lub wschodnimi.

TRYUMF. Jagody średnie, okrągłe, złoto-żółte, zebrane w niewielkie, luźne grona. Krzew o wroście miernym, bardzo płodny. Odmiana bardzo wczesna wyhodowana przez Urbańskiego w 1886.

WSPANIAŁE. *Raisin Superb.* Jagody duże, owalne, złoto-żółte, o skórce dość twardej, zebrane w duże grona. Krzew o wroście silnym i zdrowym, płodny. Odmiana wczesna pod ściany wyłącznie południowe.

ORZECHY WŁOSKIE

Orzechy włoskie (*Juglans regia*) udają się w Polsce tylko w niektórych okolicach, posiadających gleby zasobne w wapno, ciepłe, łatwo przepuszczalne i sprzyjających klimatem ich wzrostowi i kwitnieniu. Tam, gdzie one się udają, mogą być owocem przynoszącym poważne dochody. Są one jednak przeważnie owocami amatorskimi. Sadzić należy je tylko tam, gdzie one się mogą udawać. Ponieważ orzechy tworzą duże drzewa, trzeba je zatem sadzić odpowiednio rzadko, a mianowicie 12 do 15 m od siebie.

Odmian istnieje kilka, mało się między sobą różniących, które bywają mnożone przez szczepienie, bardzo trudno się przyjmujące. W szkółkach naszych posiadamy jedynie siewki z drzewa, które w zimie 1929 roku nie zmarzło, o owocach średniej wielkości, skorupce cienkiej, dobrze ziarnem wypełnionej. Posiadamy je w postaci drzewek piennych, półpiennych i krzaczastych.

PIGWY OWOCOWE

Pigwy owocowe, które na zachodzie i południu Europy, są niezmiernie dla ich owoców aromatycznych, używanych na kompoty, cenione i powszechnie w ogrodach owocowych sadzone, — u nas w Polsce są mniej rozpowszechnione niż na to zasługują. Dostarczają one bowiem, jeśli nie same, to w domieszce z innymi owocami, doskonałych kompotów. Wymagania życiowe posiadają skromne. Lubią glebę średnio wilgotną, w pokarmy zasobną, i ciepłe słoneczne miejsce. Mogą też być sadzone w odpowiednich miejscach w parkach lub ogródkach ozdobnych. Z dużymi błado-różowymi kwiatami i złocistymi jesienią owocami, są bardzo ozdobne. Na zimę można ziemię pod nimi przykrywać mierzwą lub liśćmi. Drzewka przez nas oferowane, są oczkowane na zwyczajnym głogu, co je czyni bardziej odpornymi na mrozy zimowe, a w szczególności ich korzenie.

BERECZKI. Odmiana węgierska, o owocach bardzo dużych, tępo gruszkowatych, nieregularnie karbowanych, słabo kutnerem pokrytych, lub zupełnie gładkich, złoto-żółtych, aromatycznych, o doskonałym smaku. Krzew o wzroście bardzo silnym, zdrowym, o liściach dużych ciemnych. Jest ona uważaną za najlepszą handlową odmianę.

CUKROWA. Stara odmiana perska, o owocach średniej wielkości, gruszkowatych, złoto-żółtych, aromatycznych i bardzo słodkich.

PORTUGALSKA. *Coing du Portugal.* Odmiana niewiadomego pochodzenia, o owocach bardzo dużych, nieregularnych, przeważnie gruszkowatego kształtu, pękatek lub karbowanych, o ogonku bardzo krótkim, skórcie złoto-żółtej, kutnerowatej, niezmiernie aromatycznej. Wzrost mierny, zdrowy.

REAS MAMMOTH. Odmiana amerykańska, o owocach dużych, jabłkowatych, pękatek, złoto-żółtych, aromatycznych. Odmiana o silnym i zdrowym wzroście, lecz nieco delikatna i wrażliwa na mrozy.

VRANJA. Odmiana serbska, o owocach bardzo dużych, nieregularnie gruszkowatych, żółtych, pokrytych łatwo ścierającym się kutnerem; miąższ żółty, aromatyczny. Wzrost mierny, lecz zdrowy. Wytrzymała na mrozy.

DERENIE

Derenie (*Cornus mas*) są dużymi, drzewiastymi krzewami południowej i wschodniej Europy. W Polsce występują one jedynie na niewielkim obszarze, na południowym Podolu, nad Dniestrem. W ogrodach polskich, szczególnie starszych, są one rozpowszechnione, najwięcej w parkach jako krzewy ozdobne, dla bardzo wczesnych wiosną, żółtych licznych kwiatów, a niemniej ładnych, czerwonych, jadalnych owoców, jakie dojrzewają w końcu lata. Owoce te, kształtu małych, barylkatowych śliweczek, około 2 do 3 cm długie, są w stanie dojrzałym doskonałymi na surowo, a jeszcze lepszymi w postaci konfitur, soków, galaretek lub jako likiery.

Derenie są niewybredne pod względem gleby, ale doskonale i obficie rodzą owoce w glebach raczej suchych, przepuszczalnych i ciepłych, niż mokrych, zimnych. Ponieważ odznaczają się bardzo gęstym wzrostem oraz mogą być strzyżone, — nadają się doskonale na zwarte osłony w sadach w połączeniu z wyższymi drzewami, w cieniu dobrze rosną.

Polecane przez nas odmiany, są 3-letnimi krzewami z oczkowania.

DEREŃ ZWYCZAJNY. *Cornus mas*. O owocach drobnych, nadających się wyłącznie na przeroby. Siewki.

DEREŃ WIELKOOWOCOWY. *C. mas macrocarpa*. Odmiana o owocach dużych, ciemno-czerwonych, bardzo słodkich.

DEREŃ ŻÓŁTO-OWOCOWY. *C. mas flava*. Odmiana o owocach jasno-żółtych.

MALINY

Maliny, jako podkrzew należący do flory krajowej, są na klimat i glebę niewybredne. Najlepiej jednak rosną na glebach próchnicznych i wilgotnych. Dobrze owocują zarówno w pełnym słońcu jak i w cieniu. W cieniu dają owoce duże, w słońcu zaś mniejsze ale słodsze.

Rozmieszczenie malin i sposób ich sadzenia zależnym jest od sposobu uprawy. Rozróżniamy trzy sposoby, a to: holenderski, gdzie między krzaki malin sadzonych rzędowo zabija się 1¹/₂ m wysokości palik, do którego od obu sąsiednich krzaków naginamy gałązki, przywiązując je w odstępach jedna od drugiej co jakieś 20 do 25 cm. Przy tej uprawie sadzimy rząd od rzędu co 1,50 m, w rzędach co 2 m. Przy takim sadzeniu wyjdzie na 1 ha 3 330 sztuk. Francuski: sadzić rząd od rzędu co 1,50 m, a krzak od krzaka co 75 cm, po obu zaś stronach rzędu wyciąga się druty, do których pędy malin zostają przywiązane. Przy tym sposobie na 1 ha potrzeba 8 800 sztuk. Wreszcie sposób trzeci, polegający na prowadzeniu krzaków wolno stojących, sadzonych w odstępach co 2 m rząd od rzędu, a po 1 m krzak od krzaku. Przy tym sadzeniu potrzeba na 1 ha 5 000. Plon malin zależy od czystości i pulchności gleby oraz jej nawożenia. Dlatego też sadzenie sposobem holenderskim ułatwia w wysokim stopniu uprawę roli konno i utrzymywanie jej w należytych stanie. Wszystkie odrostki malin wychodzące poza krzaki, powinny być od samej wiosny stale wyrwane.

MALBORO. Odmiana amerykańska, o owocach doskonałych do przesyłki, owocuje tylko raz w lipcu.

TRUSKAWKI

Truskawki należą do najbardziej wdzięcznych owoców. Posadzone w najmniejszym ogródku, już w roku następnym owocują. Rósć mogą w każdej glebie. Dobry plon dają jednak w glebach zasobnych w pokarmy, ciepłych, w miarę wilgotnych.

Najlepszą porą sadzenia jest druga połowa sierpnia, początek września, ale także można sadzić i wiosną od połowy kwietnia. Sadzić rzędami odległymi od siebie na glebach ubogich co 50 cm i co 50 cm w rzędzie, na glebach dobrych co 75 cm a co 50 cm w rzędzie. Prosimy zamawiać możliwie już w połowie maja, do wysyłki jesiennej.

AŁRYKA. Odmiana nowsza, o owocach dużych lub średnich, bardzo ciemnych, o miąższu i soku ciemno-czerwonym, delikatnym, soczystym, aromatycznym. Odmiana bardzo plenna i wczesna. Dojrzewa niemal równocześnie z Deutsch Evern. Doskonała na przeroby gdyż nie zmienia barwy.

BEDFORD CHAMPION. Odmiana angielska. Wzrost zdrowy i silny. Płodność duża. Owoc duży, okrągło-sercowaty, ładnej barwy czerwonej; miąższ twardy, zwarty, lecz soczysty i aromatyczny. Dojrzewa średnio-wczesnie. Doskonała odmiana handlowa, a w szczególności na grunta lekkie, piaszczyste. Należy do trzech wybornych odmian, uznanych przez hodowców angielskich.

DEUTSCH EVERN. Wzrost średnio silny, zdrowy. Płodność bardzo duża. Owoc średni lub mały, stożkowato wydłużony, blado czerwony, miąższ soczysty różowy. Najwcześniejsza i najlepsza dotąd z wczesnych odmian.

KRÓLOWA LUDWIKA. Wzrost bardzo silny, zwarty. Owoc duży lub średni, sercowaty, jasno-różowy, o miąższu zwartym, bardzo aromatyczny i słodki. Odm. średnio-wczesna, doskonała na gleby piaszczyste, gdzie inne odm. rosną i owocują źle.

MADAME MOUTOT. Wzrost bardzo bujny, liście ciemno-zielone. Płodność umiarkowana. Owoce b. duże, dochodzące do 75 g sztuka. Okrągłe niekształtne, wiśniowe, miąższ ciemno-czerwony, soczysty, zwarty. Dobre do transportu. Doskonała odmiana deserowa, mniej zaś na przeroby z powodu swych wielkich owoców. Późna.

ROYAL SOVEREIGN. Wzrost bardzo silny i zdrowy. Owoc bardzo duży, sercowaty, kształtny, ciemno-czerwony, delikatny, smaczny. Odmiana należąca do najlepszych handlowych. Dojrzewa w Kórniku jako trzecią z rzędu.

POZIOMKI

RUGEN. Poziomki powtarzające, ciemno czerwone, bardzo duże, o wytwornym aromacie. Obficie owocujące. (Do sprzedaży wiosennej 1939 r.).

ZRAZY I SADZONKI DRZEW I KRZEWÓW OWOCOWYCH

Oprócz gotowych do sadzenia drzewek owocowych, dostarczamy też w miarę zapasów i możliwości, zrazy i sadzonki (sztobry), z drzew i krzewów owocowych. Zrazy do sadzenia zimowego oraz sadzonki zdrewniałe, należy zamawiać najpóźniej do połowy grudnia, a do oczkowania i na sadzonki zielne, do połowy maja.

Cena zrazów zależy od odmiany. Wynosi ona 20 do 50 groszy za 1 zraz, posiadający najmniej 10 oczek. Mniej niż 10 oczek, czyli 1 zraz z jednej odmiany, nie dostarczamy.

SZPARAGI

Silne 2-roczone rozsady szparagów w odmianach:

BRUNŚWICKIE OLBRZYMIĘ. — Cena: za 100 sztuk 4,— zł; za 1 000 sztuk 35,— zł.

T R E Ś Ć :

	Str.
Do Szanownych Odbiorców	2
Najważniejsze warunki sprzedaży	3
Cennik	5
Jabłonie pienne, odmiany handlowe	7
Jabłonie pienne, odmiany handlowe	7
Jabłonie karłowe na „rajskiej“	8
Jabłonie karłowe na „słodce“	8
Jablka rajskie	9
Grusze pienne, odmiany handlowe	10
Grusze pienne, odmiany amatorskie	10
Czereśnie pienne, odmiany handlowe	11
Czereśnie pienne, odmiany amatorskie lub do prób	12
Czereśnie karłowe na antypce	13
Wiśnie pienne	13
Wiśnie karłowe krzaczaste	14
Śliwy pienne, odmiany handlowe	14
Śliwy pienne, odmiany amatorskie lub do prób	14
Śliwy karłowe krzaczaste	15
Morele	15
Brzoskwinie	16
Agrest wielkoowocowy, pienny	17
Agrest wielkoowocowy krzaczasty	17
Agrest amerykański, drobno jagodowy	18
Porzeczki pienne, szczepione w koronie	18
Porzeczki krzaczaste czerwone	18
Porzeczki krzaczaste białe, żółte i różowe	19
Porzeczki krzaczaste czarne	19
Winorośle	20
Orzechy włoskie	21
Pigwy owocowe	21
Derenie	22
Maliny	22
Truskawki	23
Poziomki	23
Zrazy i sadzonki	23
Szparagi	23